

**АВС-АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ З НООТРОПНОЮ ДІЄЮ
В АПТЕЧНОМУ ЗАКЛАДІ М. ХАРКОВА**

Ткачова О. В., Бездітко Н. В., Дранчук Ю. П.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Кафедра фармакоекономіки

ph-econom@nuph.edu.ua

Вступ. Судинні ураження головного мозку – одна з найбільш актуальних проблем охорони здоров'я у світі. Дисциркуляторна енцефалопатія є неухильно прогресуючим дифузним ураженням головного мозку, яке проявляється неврологічними і психічними розладами та обумовлене хронічною судинною мозковою недостатністю і повторними гострими порушеннями мозкового кровообігу. Хронічні цереброваскулярні захворювання є фактором ризику розвитку інсульту та причиною поступового наростання неврологічних і психічних розладів. В останні десятиліття відмічається збільшення тривалості життя в більшості економічно розвинених країн світу, що супроводжується відносним зростанням цереброваскулярних уражень [1].

Для забезпечення нейрометаболічного захисту нейронів головного мозку і поліпшення когнітивних функцій використовують лікарські засоби (ЛЗ) з нейропротективними, антиоксидантними та антигіпоксантиними властивостями, які відносять до ноотропних засобів [2]. Ноотропи (від грецького *noos* – мислення, розум і *tropos* – напрямок) впливають на вищі інтегративні функції мозку, поліпшують когнітивну діяльність.

Мета роботи – порівняльний аналіз асортименту ЛЗ з ноотропною дією серед фармакотерапевтичних груп N06B «Психостимулятори, засоби для застосування при синдромі порушення уваги і гіперактивності та ноотропні засоби» і N06D «Засоби для застосування при деменції» на фармацевтичному ринку України та в аптечному закладі м. Харкова у 2018 році, а також визначення ЛЗ лідерів за реалізацією серед вказаних засобів за допомогою АВС аналізу.

Матеріали та методи. Порівняльний аналіз асортименту ЛЗ з ноотропною дією в аптечному закладі м. Харкова та на фармацевтичному ринку України проводили за даними звітів руху товарів за 2018 рік у приватній аптеці м. Харкова.

Для аналізу асортименту ЛЗ в аптечному закладі була обрана приватна аптека м. Харкова, що входить в одну з найбільших аптечних мереж в Україні. Період дослідження склав липень-грудень 2018 року. Середня кількість відвідувачів аптеки за добу складає 600 осіб, більша частина з них – особи працездатного віку. Асортимент ЛЗ в аптеці складає приблизно 12000 ТН. При проведенні дослідження були використані дані щодо продажу за визначений період досліджуваних ЛЗ та проведений АВС-аналіз – метод для оцінки товарного асортименту підприємства, який широко використовується на практиці. В основі АВС-аналізу лежить правило Парето: 20% асортиментних позицій приносять 80% прибутку [3]. Результати АВС-аналізу використовують як для визначення стратегії закупівлі препаратів, так і для формування їх оптимальних запасів на складі.

Результати досліджень. Український фармацевтичний ринок у 2018 році пропонував для реалізації 243 торгові назви (ТН) ЛЗ з ноотропною дією на основі 18 МНН. Отримані результати показали, що в аптечному закладі м. Харкова ЛЗ груп N06B «Психостимулятори, засоби для застосування при синдромі порушення уваги і гіперактивності та ноотропні засоби» і N06D «Засоби для застосування при деменції» були представлені в значно меншій кількості, ніж на фармацевтичному ринку України (54% МНН від їх загальної кількості на ринку та 34% ТН ЛЗ). Більшість з ЛЗ були вітчизняного виробництва та мали широкий діапазон цін на упаковку препарату. Зазначені в аптеці ЛЗ були реалізовані на суму 190731,26 грн, що складає приблизно 3,2 % від загальної виручки аптеки за цей період.

Згідно з ABC аналізом найбільший прибуток для аптеки приносить група А. До цієї групи увійшло 29 ТН ЛЗ з даних двох фармакотерапевтичних груп. До них віднесені такі ЛЗ як Цереброкурин (N06BX26), Денігма (N06D X01), Нейроксон (N06BX06), Гінкго Білоба (N06DX02), Пірацетам (N06BX03) та інші. Перелічені 5-ть перших препаратів були лідерами за кількістю реалізованих упаковок та принесли аптеці прибуток, що склав 54,50% від загальної суми, на яку реалізовані досліджувані фармакотерапевтичні групи ЛЗ. Дві ТН з 5-ти ТОП-лідерів ТН мали невисоку ціну за упаковку (ЛЗ «Нейроксон» та «Пірацетам») і були препаратами вітчизняного виробництва.

Безумовним лідером за об'ємом реалізації у грошових одиницях в приватній аптеці Харкова був ЛЗ «Цереброкурин», реалізація якого принесла аптеці 29,17 % виручки від реалізації всіх ЛЗ з ноотропною дією (таблиця). Кількість реалізованих упаковок даного препарату поступалася 2-м менш вартісним препаратам вітчизняних виробників (ЛЗ «Нейроксон» і «Пірацетам») та ЛЗ індійського виробництва – «Гінкго Білоба» та «Денігма».

Таблиця

Препарати – лідери за об'ємом реалізації у грн (ТОП-5) в аптеці серед ЛЗ з ноотропною дією

№ п/п	ТН ЛЗ, АТС код, виробник	Кількість реалізованих упаковок ЛЗ	Середня ціна упаковки, грн	Обсяг реалізації ЛЗ за 6 міс.	
				у грн.	у %
1	Цереброкурин N06B X26 (Україна)	30	1854,62	55638,60	29,17
2	Денігма N06D X01 (Індія)	28	744,80	22854,40	11,98
3	Нейроксон N06BX06 (Україна)	53	316,50	16774,50	8,80
4	Гінкго білоба N06DX02 (Індія)	31	195,36	6056,16	3,17
5	Пірацетам N06BX03 (Україна)	58	77,90	4518,20	2,37

Можна стверджувати, що об'єм грошових коштів, які аптека отримала від реалізації ЛЗ списку ТОП-5, пов'язаний зі значною кількістю реалізованих упаковок при середній вартості та з меншою кількістю реалізованих упаковок, але з більшою ціною за упаковку. Безумовним лідером за об'ємом реалізації в упаковках у досліджуваний період в аптеці був ЛЗ «Пірацетам» – 58 упаковок за весь період реалізації.

Висновок. Результати ABC-аналізу ЛЗ з ноотропною дією в аптеці м. Харкова дозволили визначити значимість препаратів даних фармакотерапевтичних груп в структурі доходів аптеки, що за досліджуваний період були реалізовані на суму 190731,26 грн. (3,2 % від загальної виручки аптеки).

Література

1. Раимкулов Б. Н. Цереброваскулярные расстройства (обзор литературы) // Вестник КазНМУ. – № 2 (1). – 2014. – С. 185-188.
2. Воронина Т. А. Гипоксия и память. Особенности эффектов и применения ноотропных препаратов // Вестник РАМН. – 2000. – № 9. – С. 27-34.
3. Фармакоэкономика: навч. посіб. для студ. вузів // за ред. Л.В. Яковлевої. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 208 с.